صوبائی اسمبلی شمال مغربی سرحدی صوبہ

مباحثات

بروز جمعۃ المبارک 21 فروری 1997

(بمطابق 13 شوال 1417 ہجری)

جلد 2 — شمارہ 1

سرکاری رپورٹ

مندرجات	صفحہ نمبر
1۔ تلاوت کلام پاک، اور اس کا ترجمہ	1
2۔ نامزد وزیر اعلی کی تقریر	15
3۔ ہدیہ تہنیت	21

صوبائی اسمبلی شمال مغربی سرحدی صوبہ

مباحثات

بروز جمعرات مورخہ 3 دسمبر 1998

(بمطابق 13 شعبان 1430 ہجری)

جلد 13 | شمارہ 5

سرکاری رپورٹ

مندرجات | صفحہ نمبر

1۔ تلاوت کلام پاک اور اس کا ترجمہ	1
2۔ توجہ دلاؤ نوٹسز	20
3۔ قرار دادیں	36

صوبائی اسمبلی شمال مغربی سرحدی صوبہ سرحد

اسمبلی کا اجلاس، اسمبلی چیمبر پشاور میں بروز جمعرات مورخہ 3 دسمبر 1998 بمطابق 13 شعبان 1419 ھ صبح دس بجکر انتیس منٹ پر منعقد ہوا۔

جناب سپیکر، ہدایت اللہ خان چمکنی مسند صدارت پر متمکن ہوئے۔

تلاوت کلام پاک اور اس کا ترجمہ

اَعُوْذُ بِاللّٰہِ مِنَ الشَّیطَانِ الرَّجِیم ہ بِسۡمِ اللّٰہِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِیۡمِ ہ

وَالَّذِیْنَ صَبَرُوا ابْتِغَآءَ وَجْہِ رَبِّہِمْ وَ اَقَامُوا الصَّلٰوۃَ وَاَنْفَقُوْا مِمَّا رَزَقْنٰہُمْ سِرًّا وَّ عَلَانِیَۃً وَّیَدْرَءُ وْنَ بِا لْحَسَنَۃِ السَّیِّئَۃَ اُوْلٰٓئِکَ لَہُمْ عُقْبَی الدَّارِ ہ جَنّٰتُ عَدْنٍ یَّدْخُلُوْنَہَا وَمَنْ صَلَحَ مِنْ اٰبَآءِ ہِمْ وَاَزْوَاجِہِمْ وَذُرِّیّٰتِہِمْ وَالْمَلٰٓئِکَۃُ یَدْخُلُوْنَ عَلَیْہِمْ مِّنْ کُلِّ بَابٍ ہ سَلٰمٌ عَلَیْکُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ عُقْبَی الدَّارِ ہ صَدَقَ اللّٰہُ الْعَظِیْمُ ہ

(پارہ ۔ ۱۳ سورہ الرعد آیات ۲۲ تا ۲۴)

(ترجمہ) ان کا حال یہ ہوتا ہے کہ اپنے رَب کی رضا کیلئے صبر سے کام لیتے ہیں اور نماز قائم کرتے ہیں اور ہمارے دیئے ہوئے رزق میں سے اعلانیہ اور پوشیدہ طور سے خرچ کرتے ہیں اور بُرائی کو بھلائی سے رفع کرتے ہیں، آخرت کا گھر ان ہی لوگوں کیلئے ہے یعنی ایسے باغ جو ان کی ابدی قیام گاہ ہونگے، وہ خود بھی ان میں داخل ہونگے اور ان کے آبا و اجداد اور ان کی بیویوں اور ان کی اولاد میں سے جو صالح ہیں، وہ بھی ساتھ وہاں جائیں گے۔ ملائکہ ہر طرف سے ان کے استقبال کیلئے آئیں گے اور ان سے کہیں گے کہ تم پر سلامتی ہے، تم نے دنیا کی زندگی میں جس طرح صبر سے کام لیا، اس کی بدولت آج تم اس کے مستحق ہوئے ہو، پس کیا خوب ہے آخرت کا گھر۔

حاجی محمد عدیل (ڈپٹی سپیکر): جناب سپیکر! پوائنٹ آف آرڈر پر ہوں۔ شاید یوسف ایوب خان تو آج کافی تیار ہوکے آئے ہوں گے لیکن -------------

جناب سپیکر: ایک منٹ جی، آپ تشریف رکھیں ۔ پہلے میں ایک دو الفاظ آپ کی خدمت میں پیش کرنا چاہتا ہوں، ڈپٹی سپیکر صاحب، پھر آپ بات کرلیں۔ پرون که ستاسو خیال وی نو دا خبره شوے وه په هاؤس کښې چه هغه Left over agenda به سبا د پاره کوؤ، نو هغه ایجنډه مونږه Carried over کړه۔ خو یو شے دے چه تاسو مهربانی اوکړئ او که په تاسو کښې یو کس پاتې وی او د Questions' Hour د suspension د پاره خبره اوکړی نودا Questions به بل Date ته Automatically لاړ شی۔ آپ بھی اسلئے کھڑے ہوئے تھے کہ میں نے کل کہا تھا اور شاید آپ لوگوں کے ذہن میں یہ بات تھی۔ دا ایجنډه به سبا ته Carry over شی۔

حاجی محمد عدیل: نہیں جناب، میں تو اسلئے کھڑا ہوا تھا، میں نے تو یہ کہا کہ یوسف ایوب خان تو بڑے تیار ہوکر آئے ہوں گے لیکن میں آپ کی وساطت سے ایوان سے درخواست کرتا ہوں کہ آج کا Questions' Hour آپ کل لے لیں اور جو Carried over agenda تھا، اسے آج لے لیں۔

جناب سپیکر: یہ تو Decide ہوا تھا ۔

جناب یوسف ایوب خان (وزیر بلدیات): جناب سپیکر! میں ایک Request کرنا چاہتا ہوں، یہ غالباً ایجوکیشن کے سلسلے میں تھا اور .The Minister is not over here تھوڑا سا میں -------------

حاجی محمد عدیل: نہیں، نہیں، وہ منسٹر تو میرے خیال میں اب نہیں آئے گا کبھی ---

Mr. Speaker: That is not the problem, that is not the problem.

چونکہ کل یہ Decide ہوا تھا، You leave it to me کل یہ Decide ہوا تھا کہ

آج آ جائے، جو وہ تمام Call Attentions وغیرہ، تھے۔ جہاں Carried over agenda
تک ایجوکیشن کا تعلق ہے، تو اس پر تو بحث مکمل ہو چکی ہے، سب کچھ ہو گیا ہے،

The Minister will come and he will give a reply to that effect, that

لیکن بات یہ ہے کہ is another thing, forget about that for the time being.

Some body should move for the suspension of rules 31.

حاجی محمد عدیل: جناب سپیکر! میں Rule 240 کے تحت Request کرتا ہوں کہ اگر Rules 31 کو Suspend کر دیں اور آج Questions' Hour نہ ہو ------

جناب سپیکر: اور ساتھ یہ بھی کہیں کہ These questions should be carried over for tomorrow.

حاجی محمد عدیل: اور جو Questions آج Table ہوئے ہیں، انہیں کل لے لیا جائے۔

Thank you.

Mr. Speaker: Is it the desire of the House that rule 31 may be suspended?

Minister for Law and Parliamentry Affairs: Point of order, Sir. I would like to get some explanation کہ وہ کونسا Carried over Agenda ہے جس کو لینا ہے. So that we are in a position to vote for it.

جناب سپیکر: کل جو آئٹمز رہ گئے تھے، وہ آئیں گے، Call attention notices, you have the notice of that. Is it the desire of the House that Rule 31 may be suspended? Those who are in favour of it, may say 'Yes' and those against it, may say 'No'.

(تحریک منظور کی گئی۔)

Mr. Speaker: The 'Ayes' have it. The Rule stands suspended.

جناب اکرم خان درانی، پوائنټ آف آرډر، سر۔ جناب سپیکر! پرون دوه خبرے شوے وے نو په هغے کښ یوه خبره دا هم وه چه زمونږه ورور، شیر زمان شیر صاحب یو استحقاق راوړے وو او په هغے باندے د ګورنمنټ سائډ نه یو ډیر ښه غوندے جواب راغلے وو۔ یوسف ایوب صاحب هم اوونیل چه دلته په دے صوبه کښ چه کوم د DDAC Act دے نو تعمیراتی کارونه، Site selection به د هغے لاندے کیږی۔ د افسوس خبره دا ده چه پرون هغه وینا شوے ده او زمونږه د بنوں ایکسیئن پبلک هیلتھ پرون تلے دے د خدمت کمیټو سره او هلته نشاندهی ئے کړے ده د یو Site selection ، چه دا Site selection چه اکرم خان درانی تاسو ته کوم درکړے دے، په دے باندے به تاسو کار نه شروع کوئ او د کمیټو چه کوم Site selection دے نو په هغے باندے به کار شروع کړئ۔ نو عجیبه خبره ده چه یو طرف ته خو دلته د ګورنمنټ د طرف نه دے معزز ایوان ته یقین دهانی ورکړے شوه او پرون استحقاق کمیټئ ته لاړو او هم پرون دلته دا خبره اوشوه او نن سحر ایکسیئن پبلک هیلتھ هلته حکم ورکوی چه ستاسو دا مشینری چه ده، دا دے بل سائډ ته یوسئ۔ ما سحر معزز منسټر، یوسف ترند صاحب سره هم خبره اوکړه او ما ورته اوونیل چه داسے داسے واقعه ده او ستاسو په سیکرټریټ کښ یو استحقاق مو هم Already جمع کړے دے۔ منسټر صاحب هم ناست دے او د ګورنمنټ نور منسټران صاحبان هم ناست دی، او دا خو جی د دے اسمبلئ نه یو د ګپ شپ خانے جوړ شوے دے لکه چه یو داسے خانے چه خلق ورته ګپ شپ له راځی یا چائے اوڅښی او بیا بس د هلته نه خلق لاړشی۔

نو دا خو یو معزز ایوان دے او د دے خو ډیر قدر دے، نوکه چرته هم په دے طریقه باندے کار داسے کیږی نو دلته د خبرو کولو یا د راتللو یا د وخت ضائع کولو، خما خیال دے جی چه دا زما په نظر کښ بالکل غیر موزون دی۔

جناب باز محمد خان: محترم سپیکر صاحب! اجازت دے جی؟ دا څه ډیره عجیبه غوندے خبره ده، پرون په دے هاؤس کښ ستاسو Ruling یو خل بیا راغلو، یو قرارداد هم متفقه طور په دے باندے پاس شوے دے چه په دے کښ به د خدمت کمیټئ هیڅ دخل نه وی۔ پرون خمونږ د منسټرصاحب، یوسف ایوب خان هم په دے فلور آف دی هاؤس باندے دا Statement راغے چه دا د DDAC کار دے چه څومره Developmental کارونه دی، Site selections دی نو دا د دے کارونه دی۔ اوس نه پوهیږو جی چه دا څوک دی، دا خدمت کمیټی څه شے دے او دا ولے داسے کوی؟ گورنمنټ شته دے او که گورنمنټ نشته دے؟ که گورنمنټ وی نو دا څنګه کیدے شی چه هغه Site selection کوی؟

میاں افتخار حسین: جناب سپیکر صاحب! دوی دا خبره کوی، رښتیا خبره دا ده چه دوی پرون خبره کړے ده او د DDAC چه خمونږه کومه فیصله شوے وه، نو هم پرون په نوښارکښ د هغے مطابق دوی خلاف ورزی کړے ده۔ د خدمت کمیټئ چیئرمین تلے دے او هغه خائے تے کتلے دے، دوی ورته پیسے ویستلی دی او وائی چه دا کار به کیږی او بل په ایجوکیشن کښ تے د خان سره ډی ای او بوتلے دے۔ دا ټول او باقاعده د سامان Shifting او په سکولونو کښ د ترقیاتی کارونو نشاندهی کول، دا پرونئ خبره شوے ده، نو مونږ خو نه پوهیږو چه د دے الفاظو به څه اثر وی چه دلته وزیر صاحب

و نیلی دی او په هغے باندے عمل نه کیږی؟

جناب سپیکر: که بل څوک په دے خبره کوی، نو او دِ کړی۔

جناب یوسف ایوب خان (وزیر بلدیات): سپیکر صاحب! دیکھیں جی میں نے کل بھی Categorically on the floor of the House کہا تھا لیکن خدمت کمیٹی والے خود بخود کہیں کہ یہ ٹیوب ویل اس گاؤں میں نہ لگاؤ، بنوں میں نہ لگاؤ، لکی مروت میں لگاؤ یا کرک میں لگاؤ تو اگر وہ کوئی ایسی باتیں کرتے ہیں تو ان کے منہ کم ازکم میں، آپ یا یہ ہاؤس بند تو نہیں کر سکتے ہیں، Seal ہی نہیں کر سکتے ہیں یا اخباروں میں وہ کوئی Statements دیتے ہیں کہ جی ہم یہ Developmental کام کر رہے ہیں، وہ کام کر رہے ہیں تو ان کو ہم روک نہیں سکتے۔ There is freedom of press. بہرحال جہاں تک Site selection کا تعلق ہے پراونشل گورنمنٹ کے پراجیکٹس کا، تو وہ Through DDAC ہی ہوگا۔ یہ حکومت کی پالیسی ہے -------- (مداخلت)

وزیر بلدیات: میری ذرا بات Complete ہونے دیں۔ اکرم درانی صاحب کا اگر واٹر سپلائی سکیم کا کوئی مسئلہ ہے، تو DDAC بنوں کے چیئرمین موجود ہیں، He should get in touch with him and DDAC Chairman سے In writing directive دلوائیں Concerned Department کو کہ جہاں DDAC Member کہتے ہیں، وہاں وہ کام ہوگا۔ ہماری طرف سے کسی قسم کا کوئی Objection نہیں ہے۔ خدمت کمیٹی والے یہ کہتے ہیں کہ اس سائٹ کو یہاں سے وہاں لے گئے، ان کو ہم روک تو نہیں سکتے After all they are citizens of this country. لیکن ابھی تک کوئی ایسی سکیم پورے صوبے میں نہیں ہوئی ہے، چاہے وہ ایریگیشن کی ہو، پبلک ہیلتھ کی ہو یا ایجوکیشن کی کہ جہاں عملی طور پر خدمت کمیٹی کی Directive پر Site plan change ہوا ہو یا Site selection ہوئی ہو۔

جناب باز محمد خان، محترم سپیکر صاحب! زه د منسټر صاحب په خدمت کښې عرض کوم چه اکرم خان خبره اوکړه چه ایکسینن تلے دے، د کمیټۍ والو خو څه خبره نه ده۔ کمیټۍ دِ په اخبارکښې هم ورکړی، په بل ځائے کښې د هم ورکړی، خو د ایکسینن څه کار دے چه هغه Site selection له ځی؟ دا خمونږه د DDAC Chairman ناست دے، زه ده ته هم خواست کوم چه په دے کښې د دے څه اووانی چه دا ولے داسے کار کیږی؟

ملک نقیب اللہ خان (وزیرطبعی منصوبہ بندی)، جناب سپیکر! اکرم خان درانی صاحب چه کومه خبره اوکړه چه هلته ایکسینن تلے دے، زه به پخپله د دے نوټس اخلم، چه هغه ولے تلے دے؟ باقی جی دا خو Decide ده چه دا فیصلے یا Selection یا د ځائے چه کومه مسئله وی، نودا به Through Chairman DDAC او هلته به فیصله کیږی۔ دا خو د DDAC مسئله ده، په دے کښې خو سوال هم نه پیدا کیږی۔ باقی خوشحالول دی، هغه به راغلے وی، هغه خپله علاقه به خوشحالوی، نوخوشحاله دِ کړی۔ نوره فیصله چه د درانی صاحب یا چه کوم MPAs دی، نو د هغوی په وساطت باندے به کیږی۔

جناب نجم الدین، پوائنٹ آف آرڈر، سر ---------

وزیر بلدیات، سپیکر صاحب! ایک چیز ذرا میں Clarify کرتا ہوں۔ دیکھیں جی، It's very simple Speaker Sahib, DDAC Chairmen زیادہ تر ٹریژری بنچز کے لوگ ہیں تو یہ کیسے ہو سکتا ہے کہ حکومت اپنے لوگوں کے Powers curtail کر دے جس کیلئے اسمبلی نے قانون سازی کی ہوئی ہے؟ I mean کہ ایک Common sense کی بات ہے کہ یہ ہمارے ادھر ٹریژری بنچز کے زیادہ تر DDAC Chairmen ہیں تو ان کے Powers ہم خود کیسے Curtail کریں؟ It is not possible. اب اگر ایک ایکسینن

گاڑی میں ایک Site پر چلا گیا تو اس کا مطلب یہ تو نہیں کہ وہ سکیم Change ہوگئی ہے۔ It will come to the DDAC ultimatly and members will decide way to install that scheme.

<u>جناب باز محمد خان</u>، جناب سپیکر صاحب! مونږه دا ونیل چه ---------

<u>جناب سپیکر</u>، دا نجم الدین خان په پوائنټ آف آرډر باندے ولاړ وو۔ جی نجم الدین خان!

<u>جناب نجم الدین</u>، جناب سپیکر صاحب! ډیره مهربانی۔ خما خو د ټولو نه مخکښی دا درخواست دے او زه دے ټول ایوان ته دعوت ورکوم چه دا دوی د اللهٔ تعالیٰ په لارکښی اوځی، خدائے تعالیٰ به د دوی دا ګناهونه معاف کړی او د دوی د لاسه به الله تعالیٰ په دے ټوله علاقه کښی یو اسلامی انقلاب راولی۔ خما دا درخواست دے دے ټولو ته چه دوی د الله تعالیٰ د دین د تبلیغ په لاره کښی اوځی۔ په دے باندے راسره انشاء الله تعالیٰ تاسو ټول متفق یئ۔ د الله تعالیٰ په لارکښی به اوځئ کنه جی، په تبلیغ کښی به ځئ؟

<u>جناب عاشق رضا</u>، جناب سپیکر صاحب! دوه څلور ورځے به مونږه ګورو جی چه که په نجم الدین خان باندے څه اثر شوے وی او ښه اثر شوے وی نو انشاء الله تعالیٰ مونږه به اوخو او که قصه الټا شوی وی نو بیا معذرت کوؤ۔

<u>جناب زرین گل خان</u>، محترم سپیکر صاحب! ده پخپله چله نیمګړے پریښوله او راوتختیدو ----------

<u>جناب نجم الدین</u>، خما جی دا عرض دے چه خما د شلو ورځو تشکیل شوے وو او په جماعت کښی مے شپه وه د خیره سره او هر څه مے پکښی یاد کړی دی۔ د الله تعالیٰ په لاره کښی وتلے ووم جی او ډیر غټ اثر په ما باندے شوے

دے او د دے زه اعتراف کوم چه زمونږه هرڅه غلط دی او چه داسے غټ مشران الله تعالیٰ په خپل لار کښې اولګوی نو په ټوله علاقه کښې به انقلاب راشی او خما دا یقین دے چه دوی به ټول خما سره متفق وی۔

جناب سپیکر: اوس خپلے خبرے ته راځئ، خپلے خبرے ته راځئ۔

جناب نجم الدین: ښه جی، زه اوس دے خپلے خبرے له راځم۔ خما یو عرض دے، زه منسټر صاحب ته دا وایمه، وائی چه DDAC rules دی او د هغے مطابق Site selection کیږی، خما عرض دا دے چه خدمت کمیټی غیر آئینی، غیرقانونی او غیر اخلاقی ده او د هغے متعلق ستاسو Ruling موجود دے۔ د هغے مطلب څه دے چه د هغه سره ایکسیئن په ګاډی کښې ځی او Site دِ ګوری یا دِ هسے په دفتر باندے ورننوځی۔ دفترو کښې اوس هم ناست دی۔ خما منسټر صاحب ته دا درخواست دے چه کم از کم د دے ایوان یو متفقه قرارداد پاس شوے دے او د ټولو متفقه خبره شوے ده چه د دوی نه به دفترے خالی کوؤ۔ د هغے باوجود تاسو په ټی وی باندے وینئ چه څوک په جیل ورځی، د جیل خپل طریقه کار دے، د جیل انسپکشن کیږی، د سکولونو انسپکشن کیږی، د دے کوم قانون اختیار دے د دوی سره چه دوی خبره کوی؟

جناب سپیکر: جی، اکرم خان!

جناب عبدالسبحان خان (وزیر اطلاعات)، سپیکر صاحب ! ---------

جناب اکرم خان درانی، جناب سپیکر صاحب! نقیب اللّٰه خان هم خمونږ د DDAC چئیرمین دے، مونږ Already site selection کړے دے په DDAC meeting کښې، مونږ سره Written دے په هغے کښې چیئرمین صاحب او باز

محمد خان هم ناست دے، خما خبره صرف دا ده، دا د پبلک هیلتھ منسټر صاحب هم ناست دے او زه د یوسف ایوب خان شکریه ادا کوم چه هغوی ډیرے ښے او مفصل خبرے په دے باره کښې اوکړے (قہقہہ) حالانکه د هغه جواب څه عجیبه غوندے وی خو نن زه یو ځل بیا د ده شکریه ادا کومه چه دوی خبره لکه بالکل حقیقت باندے اوکړه۔ یوسف ترند صاحب ناست دے، ایکسیئن ټهیکیدار ته وئیلے دی چه ته دا مشینری هلته یوسه۔ هغوی سره بیا خدمت کمیټئ والا تلی دی د هغے نه روستو ایکسیئن صاحب، لکه دDrilling چه د چا سره ټهیکه ده، هغه ټهیکیدار ته نے حکم کړے دے چه تاسو دا مشینری هغه ځائے ته یوسئ۔ اوس دے منسټر صاحب ته ما سحر خبره کړے ده چه ایکسیئن صاحب ټهیکیدار ته څنګه وائی؟ دا خبره نه ده چه یره کمیټئ والا سره یا په جیپ کښې لاړ یا هغه دفتر ته ورغے، ایکسیئن باقاعده ټهیکیدار ته حکم کړے دے، چه څوک د ټیوب ویل Drilling کوی چه ته سامان یوسه۔ خما خبره صرف په دے ځائے باندے ده۔

<u>وزیر اطلاعات</u>، سپیکر صاحب! زه خو دے نجم الدین خان ته هرکلے وایم، د ډیر نیک کار نه راغے خو نه پوهیږو چه ده ته خدمت فوبیا یا مافیا شوے ده او که څنګه قصه ده؟ بهرحال د ده دا کوم دعوت چه دے نو دا مونږ قبلوو او مونږه هم مضبوطے ارادے کوو لکه د ده شان خو چه دا پکښې اوس ترمیم شوے دے چه یره لس ورځے د تیرے کړی، لسو له د بیا ځی چه

مے بھی ہوٹل میں پیوں، چندہ بھی دوں مسجد میں
شیخ بھی خوش رہے اور شیطان بھی ناراض نہ ہو

<u>جناب نجم الدین</u>: وائی چه د الله په لار کښې ----------

حاجی محمد عدیل، سپیکر صاحب! پوائنٹ آف آرڈر پر ہوں۔

جناب نجم الدین، صاحب! زہ جواب ورکوم ---------

حاجی محمد عدیل، جناب، رائے ونڈ کے تبلیغی مرکز کی بڑی نیک نامی ہے، پورے برصغیر اور پوری دنیا میں اس کی اچھائی کا ذکر ہوتا ہے اور لوگ جاتے ہیں لیکن بدقسمتی سے اب وہاں ایک محل بن گیا ہے، میں یہ تجویز کرتا ہوں کہ نیکی کیلئے اس محل کو وہاں سے ہٹا دیا جائے۔

وزیر اطلاعات، کیا وہاں آشرم بنا ہے؟ کہیں آشرم تو نہیں بنا ہے وہاں پر؟

وزیر بلدیات، سپیکر صاحب! اس محل میں ہم تو کبھی گئے نہیں ہیں، انہوں نے وہاں کافی ٹائم گزارہ ہے، اور میرا خیال ہے ایک ایک جگہ اس محل کی انہوں نے شاید دیکھی ہوئی ہے۔

جناب نجم الدین، زہ جی دا Personal explanation کوم ------

جناب سپیکر، تاسو دے خپل کار ته راشئ کنه چه د دے ------

جناب نجم الدین، سر! Personal explanation دے۔ سر! وانی چه د اللّٰه په لار کښې یو قدم د کورنه بهر ایخودل او په هغه باندے چه دوانړه اولگی نو اللّٰه پاک د هغه نه ټول گناهونه رژوی او په هغه باندے رحمت نازلیږی۔ ما خو جناب، شل ورځے ویستلے دی خو په تبلیغ کښې درے ورځے هم اجازت دے، اووه هم دے او خان لا لا دِ دَ څلورو میاشتو د پاره ستاسو سره وعده اوکړی۔

جناب سپیکر، نجم الدین خان! اوس به دے حقوق العباد ته راشو او په دے به خبره اوکړو۔ جی نیک عمل خان!

<u>جناب محمد ایوب آفریدی</u>، پوائنٹ آف آرڈر، سر ---------

<u>جناب نجم الدین</u>، سر! اول اجازت کوئی او بیا روستو دا شے وی۔

<u>جناب نیک عمل خان</u>، جناب سپیکر صاحب! په دے موضوع باندے پرون هم خبرے شوے دی، یوسف ایوب صاحب او نورو خلقو پرے هم خبرے کڑے وے، دیر ښه جوابونه نے هم ورکڑے وو خو چه تر څو پورے گورنمنټ خپل Departments ته Instructions نه وی کڑے چه تاسو دغه خلق مه Encourage کوئی تر هغے پورے دا هیڅ هم نه کیږی۔ دغه تش مونږه قراردادونه پاس کوو او د قرارداد هیڅ څه Value نشته دے۔

<u>وزیر بلدیات</u>، سپیکر صاحب! میں ایک عرض کرنا چاہتا ہوں۔ چونکہ یہ تقریباً روز ہوتا ہے تو اگر اپوزیشن والے ہمارے بھائی اس چیز پر متفق ہوئے اور اگر یہ چاہتے ہیں کہ ہم ان کو خدمت کمیٹی کے بارے میں Complete، مرکز کے ساتھ تو ہمارا کوئی تعلق نہیں ہے، البتہ مرکزی حکومت کے جو Concerned لوگ ہیں، وہ آکر ان کو بریف کر دیں گے کہ انکا کام کیا ہے؟ اس میں جو واضح چیز ہے، وہ صرف کرپشن اور Irregularities ہیں، جو وہ اپنے سیکرٹری کو Point out کر سکتے ہیں۔ جو بھی Concerned افسر ہو، چاہے وہ ایڈمنسٹریشن کا افسر ہے یا کسی دوسرے ڈیپارٹمنٹ کا، وہ صرف Point out کر سکتا ہے۔ وہ نہ کسی سکیم میں Interference کر سکتے ہیں، نہ Directly کسی دفتر میں جا کر ان کا ریکارڈ لے سکتے ہیں، Thay can only point out اور باقی جو انہوں نے آپ کی رولنگ کی بات کی ہے، میں نے کل بھی بات کی تھی کہ I can assure you on the floor of the House that we have issued notices to all Khidmat Committees of the Province کہ آپ اپنا بندوبست کریں اور ہمارے دفتر بھی چھوڑ دیں اور اپنے لئے Alternative بندوبست کریں۔ That was a

unanimous resolution. جس میں صرف اپوزیشن والے ہمارے بھائی نہیں تھے بلکہ ہم بھی شامل تھے۔

جناب سپیکر: جی، ایوب خان!

جناب محمد ایوب آفریدی: شکریہ، سپیکر صاحب۔ سر! یہ جو رولز Suspend ہوئے ہیں تو یہ Left over ایجنڈا کیلئے ہوئے ہیں، گپ شپ کیلئے نہیں ہوئے ہیں۔ یہ تو ہم گپ لگا رہے ہیں۔ کوئی کیا گپ لگا رہا ہے اور کوئی کیا۔ اور یہ تبلیغ کی دعوت اگر نجم الدین صاحب نے دینی ہے تو لوگوں کے گھروں میں جاکر دیں، یہاں اسمبلی میں دینے کی میرے خیال میں کوئی ضرورت نہیں ہے کہ یہ اسمبلی میں دعوت دیں۔

جناب سپیکر: محما خیال دے جی صرف دے کښی ------

جناب اکرم خان درانی: پبلک هیلتھ منسټر صاحب ناست دے، هغه خو څه خبره او نکړه۔

جناب سپیکر: یو منټ جی، هسے طریقه کار دا دے، آنربیل منسټر ناست دے، چه د کوم Concerned Department باره کښی دا پوائنټ آف آرډر اوچت شو، خما خپل دا خیال دے چه څنګه یوسف ایوب خان ډیر ښه Explain کړو چه د Ruling او د قرارداد مطابق به ګورنمنټ عملدرآمد کوی نو که یو ایکسین Directly څه داسے کار کړے وی نو تاسو مهربانی اوکړئ چه د هغه نه تپوس اوکړئ چه داسے کار به صرف د DDAC په ذریعه باندے کیږی، داسے مه کوئ۔ تپوس ترے اوکړئ جی د هغوی نه۔

جناب نجم الدین: سر! زه ایوب خان آفریدی ---------

حاجی محمد یوسف خان ترند (وزیر آبنوشی): جناب سپیکر! د اجلاس شروع کیدو نه مخکښی درانی صاحب ما سره دا خبره اوکړه، ما ورته اوونیل چه کله

بریک اوشی، زه خپل پی ایس ته ټیلیفون کوم، هغه به ایکسیئن ته اووائی او داسے کار به نه کیږی۔ ما ورته مخکښ ونیلے دی، بیا دا خمونږ مشترکه ذمه واری ده۔ د یوسف ایوب صاحب خبره او خما خبره یوه ده۔ که هغه اوکړه، هم د گورنمنټ د طرف نه ده او که ما اوکړه، هم د گورنمنټ د طرف نه ده۔ ما خو ده ته مخکښ اوونیل او بیا هم ده ته پاسیدم، اوس مے ټیلیفون کوو، ده ته مے اشاره اوکړه خو چونکه دے پاسیدو او دا پوائنټ ئے دلته شروع کړو نو زه راغلم دلته کښیناستم۔

<u>میاں افتخار حسین</u>، پکار دا دی چه بس Clear cut Instruction ورکړی، د یو، یو کس د پاره ټیلیفون جی --------

<u>جناب سپیکر</u>، میاں صاحب! هسے یوه خبره درته اوکړم جی، گورئ د گورنمنټ خو تاسو ته واضح جواب راخی چه په هغے باندے مونږ پابند یو، د DDAC مطابق به کیږی او که څه داسے Instances وی او هغه تاسو بیان کوی نو هغه خو مونږ پرون دومره اوکړل چه هغه د باچه صاحب او خما خیال دے د شیر زمان شیر تحریک وو، هغه گورنمنټ هم Agree کړو او ټولو Agree کړو او هغه هم لاړو پریویلجز کمیټئ ته۔ نو یو ناست منسټر که تاسو ته دا خبره کوی چه مونږ به د هغه نه تپوس اوکړو یا څه اوکړو نو That is sufficient. او دا خو واقعی صحیح ده چه دوی خله خو ئے نه شی بندولے۔ پریویلجز کمیټئ کښ ئے ورکوئ، بس بیا به گورو، کتے به شی۔

<u>میاں افتخار حسین</u>، نه جی، ستاسو مهربانی وه خو دا اوس لکه پرون د ایجوکیشن ډی ای او او دا ټول ورسره په دوره اوتے دی یو یو سکول ته، د یو نه سامان اوړه او بل کښ یے ایږده او د بل نه یے اوړه او بل کښ یے ایږده

او ------------

جناب سپیکر: دا ستاسو جی چه د کوم ډیپارټمنټ خبره وی، منسټر صاحب ناست وی نو هغه ته نے پوائنټ آوټ کوئ- نو منسټرانو باندے دا پابندی ده چه د هغوی نه به تپوس کوی، هغوی به نے ترے تپوس اوکړی چه ولے تاسو د هغوی په ذریعه کوئ؟ جی، باچا صاحب!

سید منظور حسین باچا: محترم سپیکر صاحب! خما دا خیال دے چه مونږه خپله لاره پریښے ده او غلطے لارے مو د دے شی د سمولو د پاره خپلے کړے. تاسو رولنګ ورکړو، متفقه قرارداد پاس شو، د حکومت نوټیفیکیشن اوشو، د هغے د پاسه یو افسر خلاف ورزی د هغے کوی They should straightaway come to the Assembly with their privilege motion. هغه به مونږ ایډمټ کوو او په هغے به کارروائی کیږی-

جناب سپیکر: بس دا د دے نه بله بهتره خبره شته نه- هسے Complications avoid کولو د پاره ږومبے Concerned Minister ته هم که تاسو پرائیویټ طور اووانی او هغه نشی چیک کولے نو Then you do come with a privilege motion. چه څنګه نو ر دی، هغه به هم راځی پکښ- جی!

حاجی محمد عدیل: Sir, just to remind, پوائنٹ آف آرڈر پر ہوں- اس سے بھی سہولت میسر آگئی ہے کہ ہاؤس نے اجازت دی ہوئی ہے کہ اراکین اگر محسوس کریں کہ ان کے حلقوں میں خدمت کمیٹی کے حوالے سے ان کی کوئی Privilege breach ہو رہی ہے تو وہ ڈائریکٹ پریویلیجز کمیٹی کو بھیجیں، اسے آپ ہاؤس میں بھی نہ دیں، اتنا لمبا Process بھی نہ کریں- Thank you جی-

وزیر بلدیات: ہمیں کوئی اعتراض نہیں ہے، حاجی صاحب- This is very clear. کسی

آدمی کی Privilege اگر Breach ہوتی ہے تو وہ سیدھا جائے کمیٹی میں۔ غالباً آپ ہی اس کے چیئرمین ہیں، تو بس ٹھیک ہے ہمیں کوئی اعتراض نہیں ہے۔ (قہقہہ)

سید محمد صابر شاہ: جناب سپیکر صاحب! میں ایک گزارش کروں گا۔ جہاں تک اس بات کا تعلق ہے کہ ہمارے ہاؤس کی جو سٹینڈنگ کمیٹیز ہیں، اگر وہ کمیٹیاں Properly اپنا کام سر انجام دیں تو یہ بہت بڑی طاقت ہیں اور حکومت کی مشینریوں میں جو خرابیاں ہیں، ان کو بہتر کرنے میں یہ بڑی مددگار ثابت ہوسکتی ہیں لیکن میں اتنا ضرور کہوں گا کہ ہمیں کوئی ایسا کوئی قدم یا ایسی کوئی بنیاد نہیں رکھنی چاہئے جس سے اس معزز ایوان کا جو اپنا وقار ہے، اس کا جو اپنا مقام ہے، وہ متاثر ہو۔ میں بڑے ادب کے ساتھ یہ کہوں گا کہ اگر یہ سلسلہ شروع ہو جائے کہ معاملات براہ راست پریویلجز کمیٹیز کے سامنے جانا شروع ہو جائیں تو اس طرح اس ہاؤس کا اپنا جو تقدس ہے جناب سپیکر، وہ قائم نہیں رہے گا۔ اس سلسلے میں میری گزارش ہوگی کہ جو ایک طریقہ کار چل رہا ہے کہ اس ہاؤس کے سامنے چیزیں آئیں اور پھر ہاؤس کے فلور سے جو امور کمیٹیوں کو بھیجی جائیں تو ان کو لیا جائے ------

جناب سپیکر: نه پیر صاحب، هغه خه داسے خبره نه وه۔ Otherwise هم دغه پروسیجر دے چه کوم تاسو اوونیلو خو چونکه د دے خدمت کمیټیانو دغه دومره زیات شو یعنی هغه Day to day privileges نو بیا هاؤس، دلته تاسو په هغه ورخ خما په خیال موجود نه وئی، دا فیصله اوکړه چه په خائے د دے چه یره دلته هره ورخ یو راخی او بیا هم هغه لیږل نو Best course دا دے چه چونکه Already پریویلج کمیټئ ته دا Matter تلے دے نو که Similar خه موشن وی او Justified او صحیح وی نو هغه د هلته لاړ شی۔ Otherwise نور هم هغه پروسیجر Adopt کیږی چه کوم تاسو Point out کړو For

every privilege motion د دے دا مطلب دے۔

جناب علی افضل خان جدون (وزیر قانون): جناب سپیکر! میری گزارش یہ ہوگی کہ جیسے پیر صاحب نے فرمایا اور حاجی عدیل صاحب کا بھی یہ پوائنٹ تھا کہ یہ اس ایوان کا ایک متفقہ فیصلہ تھا خدمت کمیٹیوں کے بارے میں، تو اس کو بار بار Repeat کرنے سے تو یہ مقصد حاصل نہیں ہوتا البتہ ایوان کا وقت ضائع ہوتا ہے اور جناب، جہاں تک یہ بات ہے کہ پریویلجز کمیٹی کے پاس ممبران کی جو شکایات گئی ہوئی ہیں، ان کو چھوڑ کر پریویلجز کمیٹی ازخود بھی Suo moto ایکشن لے سکتی ہے۔ اسلئے میری گزارش یہ ہوگی کہ ممبران کو جو شکایت ہو، وہ ان کے Knowlege میں بے شک لائیں اور جو Suo moto ایکشن بھی وہ لے لیتی ہے، اس سے ایوان کا تقدس بھی برقرار رہے گا اور وہ ہمارے Legal مسائل بھی حل ہو جائیں گے۔

جناب احمد حسن خان: جناب سپیکر! دا اگرچه ما له دا خبره ستاسو په چیمبر کښې ستاسو په خدمت او په نوټس کښې راوستل پکار وو خو چونکه د دے تعلق د بعض کمیټو د کارکردګۍ سره دے نو هلته کول پکار وو خو چونکه دلته د بعضو کمیټو چیئرمینان صاحبان ناست دي، د بعضو کمیټو تر اوسه پورے Meeting قدرے له نه دے شوے لکه مثلاً پیر صاحب پخپله د ایجوکیشن کمیټۍ چیئرمین وو، زه نه شم وئیلے چه پیر صاحب Still د هغے کمیټۍ چیئرمین دے او که نه هغه د دے خپلو ډیرو مصروفیاتو سره سره هغه چئیرمینۍ پریښے ده، تاسو بل څوک Appoint کړے دے۔ مونږ په هغه وخت کښې څه شکایات راوړي وو او کم و بیش یو کال کیږي چه هغه ایجوکیشن کمیټۍ ته ریفر شوے وو، Till to day مسټر سپیکر، یو Meeting د ایجوکیشن کمیټۍ او نه شو۔ خومونږ د دیر میډیکل کالج کښې د

ایډمیشن متعلق یو Request وو، تاسو مهربانی کړے وه هغه تاسو هیلته کمیټۍ ته ریفر کړے وو، هیلته کمیټۍ، خما په خیال یو کال شوے دے چه خمونږ په حق کښې سفارش کړے دے۔ زه نه پوهیږم په هغې باندے پروسکنے کال هم تیر شوے دے جناب سپیکر، او سګنے ایډمیشن هم اوشو، که دغه شانتے پرے خمونږ مشران، چئیرمینان رونړه، دوستان ناست وی نو د هغے به څه وی؟ نو څه ستاسو په خدمت کښې دا عرض څکه کوم چه دا د اسمبلۍ سیکرټریټ سره تعلق لرونکی یوه مسئله ده، هلته درخواست کول پکار وو خو مودبانه عرض مے دا څکه اوکړو چه بعض چیئرمینان صاحبان ناست دی، زه ستاسو په وساطت سره هغوی ته درخواست کوم که د هغوی مصروفیات زیات وی نو هغوی د Meeting راوغواړی، بل یو سنیئر ممبر به هغه Preside کوی خو خمونږ بعضے معاملات د کمیټو سره Pending دی۔ دا وجه ده چه خلق د کمیټو په کارکردګۍ باندے لګه بے اطمینانی محسوسوی۔ دا ما ستاسو په نوټس کښې راوستل غوښتل۔

جناب بشیر احمد بلور: جناب سپیکر صاحب! خما خیال دے چه دے پورا نیمه ګهنټه کښې په هغه پرونے کارروایۍ باندے مونږ لګیا یو، تاسو اوګورۍ ټول په پوائنټ آرډر کښې لګیا دی او بیا به هم دغه شانتے نیمه ګهنټه تیره شی---

سید محمد صابر شاه: Personal explanation, Sir. احمد حسن صاحب چه کومے خبرے اوکړے، صرف ما دا ګزارش کوو چه واقعی دا شے به زه ایډمټ کومه چه هغه کمیټۍ ته چه کوم Due time ورکول پکار وو، هغه نه دے ورکړے شوے او اوس زه دوی ته دا یقین دهانی ورکوم چه د ایجوکیشن کمیټۍ څومره معاملات دی، انشاء الله ډیر زر هغه کمیټی مونږه Active کوو۔ لږ دا

خبره به کوم چه دا هم نه چه بالکل Meeting یے نه دے شوے، مونږ د هغے کمیټۍ پینځه میټنګز کړی دی لیکن زه لکه څنګه چه دوی وائی، هغه ناکافی ګنړمه۔ بالکل زه ستاسو دے خبرے سره متفق یم۔

جناب سپیکر: دا یو شے جی زه ستاسو په نوټس کښ راولم۔ رومبے خو چیئرمینانو صاحبانو له پکار دی چه هغوی وقتاً فوقتاً میټنګز راغوړی۔ که نور هیڅ هم ورسره Matter نه وی نو صرف Briefing د پاره د نے راغواړی چه د ممبرانو هغه Briefing کیږی۔ خو آنریبل ممبرز ته یو بل ګزارش کوم چه څنګه چه د اسمبلۍ د Requisition پروسیجر دے، That procedure is very much available. فرض کړه یو چیئرمین صاحب د کمیټۍ Meeting نه راغواړی نو تاسو Requisition داخلوئ او په Requisition طریقه باندے بیا هغے کښ Further خپله طریقه هم ده که چیئرمین نه وی، تاسو خپله چنیرمین او خپل دغه مقرر کولے شئ. And you can proceed with that. اوس به دے خپل بزنس ته راشو۔ بزنس مو لږ دے نو ځکه ما، بشیر خان ډیره ښه خبره اوکړه خو ما ونیل چه یره دا ـــــــــــــــ

جناب احمد حسن خان: جناب سپیکر! بشیر خان نن هره خبره ډیره ښه کوی۔

جناب سپیکر: دا بعضے بعضے کسان زه پیژنم ډیر ښه۔ دا نفاق پیدا کولو والا کسان زه پیژنم، نفاق والا زه پیژنمه۔ بشیر خان ډیره ښه خبره اوکړه خو خبره دا ده چه Matter مو ډیر لږ دے نو ما ونیل چه سبا به پریس والا دا اولیکی چه په پاؤ باندے لس کیناستل او په پو کم یولس نے چهټی کړه۔ هغه Carried over agenda وه نو اوس به مونږ هغه اخلو۔ Haji Bahadar Khan, MPA, to please move his 'Call Attention Notice' No. 674. Haji

Bahadur Khan, MPA, please. او یوه خبره به تاسو کوئ او یو به منسټر خبره کوی او یو خل به ئے جواب ورکوی او نور څوک به پرے خبره نه کوی-جی!

توجہ دلاؤ نوٹسز

حاجی بہادر خان (دیر)، شکریہ' جناب سپیکر صاحب۔ "جناب سپیکر صاحب! آپ کی وساطت سے حکومت کی توجہ اس جانب دلانا چاہتا ہوں کہ صوبہ سرحد میں بالعموم اور ضلع دیر میں بالخصوص ہائی سکول اور خاصکر پرائمری سکول بند پڑے ہیں۔ نیز یہ کہ بعض سکولوں میں فرنیچر بالکل نہیں ہے"۔

جناب سپیکر صاحب! دا یوه ډیره اهم مسئله ده او خما په خیال چه د ټولے صوبے ده او بیا خصوصاً ضلع دیر او خما په حلقه کښ چه څوک ډیوټیانے نه کوی، د هغوی باقاعده انکوائری شوے ده او هغه دلته په دے اسمبلی کښ په هغے بل سیشن کښ مے منسټر صاحب له لاس په لاس هم ورکړی دی چه یره دا کسان دی تقریباً څه پچیس، چهبیس استانیانے په پرائمری سکولونو کښ وے او دغه شان په هائی او په مډل سکولونو کښ، چه هغوی ډیوټی نه کوی او تنخواګانے اخلی نو ما دوی ته Request اوکړو، زه سیکنډری ډائرکټر له لاړم، پرائمری ډائریکټر له لاړم، ایجوکشن سیکرټری له مے پخپله دوه خله لاس په لاس ورکړی دی، دے منسټر صاحب له مے په تیر شوی سیشن کښ دلته په دے اسمبلی کښ ورکړی دی، د بی بی سره مے پرے خبره کړے وه چه یره ته د ایجوکیشن (کمیټئ) چیئرپرسن یے او مهربانی اوکړه په دے باندے ما له څه غم اوکړئ- د هغے سره مطلب دا دے چه تر اوسه پورے د دے هیڅ څه حل را اُو نه وتو، نه ئے حاضر کړلے او نه

نے Termination اوکړو چه په هغے باندے نور څوک واخلی۔ د دے کال یو نیم نه سکولونه هم دغه شان خوشے پراته دی او د ماشومانو هغه ټائم ضائع شو۔ بل جی خما د کلی خوا ته مډل سکول دے چه د هغه د پاره د فرنیچر دا یوکال دوه اوشو تقریباً چه سینکشن راغلے دے او هغے کښ ما ورله کټونه ورکړی دی، هغه ماسټرانے پکښ هلته کښ کینی او مطلب دا دے چه فرنیچر پکښ نشته دے۔ دغه شان هائی سکول ثمرباغ دے، مُنډه دے، څومره چه مډل سکولونه دی یا کوم سینکشن راغلے دے، په هغے کښ په یو کښ فرنیچر نشته دے۔ په پرائمری سکولونو کښ نشته دے۔ ماشومان په زمکه ناست دی او استاذان ورته په کمرو باندے ناست وی او سبق وانی۔ نو چونکه زه ستاسو په وساطت باندے منسټر صاحب ته دا درخواست کومه۔ بل د هائی سکول ثمر باغ (فیمیل) په 9921 سینکشن راغلے دے او تر اوسه پورے پکښ درے ماسټرانے دی، نور پکښ ماسټرانے نشته دے او تر اوسه پکښ د هائی کلاسونه نه دی چالو شوی، نو مونږ دوی ته درخواست کوو چه دا خو کم از کم د هغے علاقے د مستقبل خبره ده چه دوی مهربانی اوکړی او په دے باندے څه غم اوکړی۔ دوه کاله اوشو چه زه لګیا یم دلته او تر دے وخته پورے هیڅ څه پته او نه لګیده۔

Mr. Speaker: Honourable Minister, please.

میاں گل اسفندیار امیرزیب (وزیر تعلیم)، جناب سپیکر صاحب! حاجی بهادر خان صاحب کال اټینشن نوټس چه دے، ډیرے صحیح خبرے ئے په دے کښ اوکړلے۔ څمونږه نے دوه مسئلو طرف ته رجوع کړه۔ یو مسئله خو چه استاذان چه دی، هغوی ډیوټی نه کوی، دا خبره زه بالکل منمه، ایجوکیشن

ډیپارټمنټ کښې خاصکر په رورل ایریاز کښې د هغوی Attendance ډیر خراب دے، حکومت اوس په خپل سطح باندے یو Exercise کوی چه Ghost schools نشاندهی اوکړی چه داسے سکولونه دی چه کوم صرف د حجرو په حیثیت باندے استعمالیږی او د سره دا استاذان ورته ځی نه. ما یو داسے Directive ورکړے دے چه I have made it mandatory چه هر یو ډی-ای-او، هر یو ایس-ډی-ای-او او هر یو اے-ډی-آئی به په هفته کښې کم از کم دوه ورځے Touring کوی And they will make sure that teachers are present او د هرے میاشتے په آخر کښې به ما له یو رپورټ راکوی. په هغے رپورټ کښې به صرف دا نه وی چه زه هلته لاړم او ما اوکتل چه فلانے حاضر دے او فلانے غیرحاضر دے، خو چه څوک د کله نه غیر حاضر دے او د هغه په غیرحاضرئ باندے تا څه ایکشن واغستو؟ او Parents سره هلته ملاؤ شې چه د هغوی نه دا تاثرات، د هغوی هغه Involvement' نو چونکه دا خو یو جنرل خبره ده، خو دا Specifically چه کوم سکولونه دوی یادوی، په دے باندے به هم مونږه ډیر زر ایکشن واخلو او د ایس-ډی-او نه به Details راوغواړو او هغوی ته به اووایو چه بیا Personally د دے Visit اوکړی And after verification چه څه ایکشن د دوی خلاف موزون وی د قانون مطابق، هغه به اوکړو. بل د فرنیچر چه ترکوم ځائے پورے تعلق دے، نو د تیرشوی دوه کالو نه د فرنیچر په مد په مډل سکول کښې د سره یو پیسه نه ده راغلے او بالکل د سره فرنیچر راغلے نه دے. څخکال ایجوکیشن ډیپارټمنټ څلورکروړه او شل لکهه روپے غوښتی دی د فنانس نه، نو زمونږ ډیر امید دے چه انشاء الله هغه پیسے به زر راشی او دا فرنیچر به زر تر زره دے مډل

سکولونو ته دستیاب شی۔ تر کومے پورے د پرائمری سکولونو تعلق دے، نو پرائمری ایجوکیشن پروګرام دے، د هغے Donors نه پیسے راخی نو په هغے مد کښې مونږ ته د ډیرو زیاتو پیسو راتلو امکان دے او چه څنګه هغه پیسے راشی نو، واقعی دا خبره صحیح ده چه فرنیچر په پرائمری سکولونو کښې نشته او ټاټونه که ورو خپل راوړل نو راوړی او که خپل نے راونړل نو د سره ډیر بد حالت دے۔۔۔۔

حاجی بهادر خان (دیر)، ما جی یو عرض کولو چه په دے کښې باقاعده انکوائری شوے ده، ما دے منسټر صاحب له هغه انکوائری رپورټ ورکړے دے۔ زه پخپله تلے یم، په سکولونو ګرځیدلے یم، ماسټران نشته دے، ډی ای او مے بوتلے ده ماسټران نشته دے، ایس ډی ای او تلے ده، ماسټران نشته۔ هغوی باقاعده رپورټ راوړے دے او ما ډائریکټر له ورکړے دے پخپله، سیکرټری له مے پخپله ورکړے دے۔ ډائریکټر ته مے ونیلی دی چه ته ایس ډی ای او مقرر کړه چه انکوائری پکښې اوکړی۔ خمونږه خو نه منے، هغے پکښې باقاعده انکوائری کړے ده، هغوی باقاعده دوی ته چهټئ لیکلے ده۔ په هغے نے څه اوکړل؟ هغه وائیم۔۔۔۔۔۔

جناب سپیکر، په دے خو بیا Definitely action اغستل پکار دی۔

حاجی بهادر خان، ده له مے پخپله ورکړی دی۔

وزیر تعلیم، دا جی اوس ما ته زهن کښې نه راخی چه دوی د کومے انکوائری خبره کوی خو که داسے انکوائری شوی وی نو په هغے باندے د قانون مطابق ایکشن شوی وی که نه وی شوی، نو انشاء الله زر تر زره I will make sure that according to law action is taken over that inquiry.

حاجی بہادر خان، زه به ئے دلته کښې ورکړمه، په دے هاؤس کښې به ئے بیا ورکړمه هم هغه انګوائری۔

جناب سپیکر، تاسو ته به ئے درکړی And please proceed according to law. Mr. Zareen Gul Khan, MPA, to please move his Call Attention Notice No. 681. Mr. Zareen Gul Khan, MPA.

جناب زرین گل خان، ډیره شکریه۔ محترم سپیکر صاحب! میں حکومت کی توجہ اس جانب مبذول کرانا چاہتا ہوں کہ گورنمنٹ مڈل سکول ڈوبہ، مڈل سکول کمیسر، مڈل سکول کاروڈ، مڈل سکول لاربڑیں کو بنے ہوئے عرصہ تین سال گزر چکے ہیں لیکن تاحال (دلته جی لږ ترمیم سره، بنیادی سهولتونه ئے لیکلی دی لیکن خما بنیادی مطلب د آسامو متعلق وو جی) مہیا نہیں کی گئی ہیں۔

محترم سپیکر صاحب! د دے سکولونو درے درے، څلور څلور کاله اوشو او تر اوسه پورے د دے S.N.E sanction نه شوه، سټاف ورته مهیا نه شو، د دے د وجے هغه سکولونه تباه کیږی او د ورو، د بچو دا څلورم تعلیمی کال دے، چه ضائع کیږی۔ نو ستاسو په وساطت باندے منسټر صاحب ته وایمه چه دوی مونږ ته لږ تسلی بخش جواب راکړی۔

وزیر تعلیم، جناب سپیکر صاحب! دا درے سکولونه چه حاجی زرین گل صاحب یاد کړل، منګری، ډوبه او دربنئی، دا Respectively په ستمبر کښې د دوو په ستمبر کښې او د یو په نومبر کښې باقاعده فنانس ډیپارټمنټ سینکشن ورکړے دے۔ سینکشن ئے دا دے، ما سره موجود دے او انشاء الله ډیر زر مونږه دا پوسټونه ایډورټائز کوو او د دے سینکشن دا مسئله حل شوے ده او څنګه چه دا ایډورټائزمنټ اوشی نو دا پوسټونه به ډک شی۔

جناب زرین گل: شکریہ جی۔

Mr . Speaker: Arbab Ayub Jan Khan , MPA , to please move his Call Attention Notice No. 716.

ارباب محمد ایوب جان: جناب سپیکر ! ستاسو ډیر زیات مشکور یم۔ جناب سپیکر سپیکر! حکومت نے DAP کے نرخ مبلغ چونسٹھ روپے سے پچھتر روپے تک کے حساب سے بڑھا دیئے ہیں چونکہ زمینداروں کے ساتھ سراسر ظلم ہے۔ عین وقت پر جبکہ اس وقت کاشت کا موسم ہے' نرخ بڑھانا حکومت کی ان پالیسیوں اور وعدوں کے سراسر خلاف ہے۔

جناب سپیکر صاحب ! DAP ډائی امونیم سلفیټ، ما دا ایډجرنمنټ موشن ورکړے وو خو اوس په کال اټینشن نوټس کښې بدل شو۔ جناب سپیکر صاحب ! زه ستاسو بیا هم شکریه ادا کومه۔ کله چه غنم کری، په نومبر کښې عموماً په پاکستان کښې خصوصاً زمینداران رونړه غنم کری، د نومبر د رومبنے هفتے نه شروع شی او په ټول نومبر کښې ئے کاشت کیږی۔ اوس جناب سپیکر صاحب، په ټول صوبه سرحد، پختونخوا صوبه کښې، ورسره ورسره په ټول پاکستان کښې DAP بالکل نشته او دا فاسفورس، ډی اے پی فاسفورس سره چه دا ډهیران چه دے یا فرټیلائزر چه دے، دا خصوصاً پاکستان د زمکے د پاره خاصکر د غنم د کاشت د پاره انتهائی درجے ضروری دے۔ اوس جناب سپیکر صاحب، په دے وخت کښې یو خو فیډرل منسټری فار فوډ، ایگریکلچر، لائیو سټاک اوس اوس د هغے قیمتونه تقریباً ستر روپے Per bag زیات کړل، جناب سپیکر صاحب Per bag ' مطلب دا شو چه د گورنمنټ فیډرل منسټری دا Rates زیات کړل، خو هغه خو به گورنمنټ چرته

امپورټرز ته ورکوی لکه Suppose I am an importer or you are an ،
importer or Iftikhar Mohmand Sahib is an importer, main dealers
import that fertilizer from other countries نو هغه چه دلته راشی، ستر
روپے خو گورنمنټ ریټ زیات شو بیا جناب سپیکر صاحب، هغه به
Autorized dealer له ورکوی- هغه ډیلر، هغه تاسو ئے چه امپورټ کوئ یا
زه چه فرټیلائزر امپورټ کومه نو زه خو د خدائے په نوم نه کومه، ولے چه
خما به خپلے پیسے وی په هغے کښ، خما بجټ به وی نو ځکه زه امپورټ
کومه- ستر روپے خو Per bag هغه زیات شو While I am importing that
fertilizer from the other country نو زه خامخا سو روپے یا اسی روپے به
Per bag نور سوا کومه Then
Government's authorized dealers چه دی، هغوی به هغه د کراچی نه
اخلی نو چه هغوی د امپورټرز نه گران واخلی نو بیا چه کوم Authorized
dealers دی جی، نو هغوی به ئے په صوبو Distribute کوی نو بیا سل
روپے به نور سوا شی- چه هغه سوا شی او بیا په چمکنو کښ یا خالصه کښ،
چارسده کښ په ډپوانو ته راځی نو مزید سل روپے به زیاتیږی، نو دو سو او
دو ستر پچهتر روپے به دا فرټیلائزر گران شی- بل جناب سپیکر صاحب،
عجیبه خبره خو دا ده چه ټول پاکستان کښ په دے وخت کښ د غنمو کاشت
لگیا دے کیږی او بس ختمیدو کښ دے جی، د غنمو کاشت بالکل ختم شو
جی- چه کله یو زمیندار پټی کری او د غنمو تخم چه په پټی کښ غورزوی
نو جناب سپیکر صاحب، په هغه وخت کښ پکار ده چه امونیم سلفیټ چه
دے، DAP ، هغه مځکښے نه موجود وی، هغه د کر نه مځکښے اچولے

کیږی- اوس د دے اثرات به څه کیږی؟ One million ton, fertilizer, DAP ·
فیډرل منسټری فار فوډ، ایګریکلچر اینډ لائیو سټاک هغه یو ملین ټنه ډی
اے پی د بہر ملک نه راغواړی نو چه هغه راغواړی نو د ټولو نه مخکښے
جناب سپیکر صاحب، انصاف په تاسو، وائی چه "واده تیر شی نو نکریزے په
دیوال اولګوه" اوس پکار ده چه په اکتوبر میاشت کښ خمونږ زمیندارونو ته
او ډپوانو کښ خانے په خانے موجود وے- خلقو غنم اوکرل او ډی اے پی
اوس لګیا دی راروانے دی او جناب سپیکر صاحب، دا ټول زمینداران دی،
لوئے زمینداران دی، تاسو هم زمیندار یئ، نن سبا ډی اے پی په آټھ سو
روپے باندے بورے په موجوده حالاتو کښ ده او ملاویږی هم نه- د دے
اثرات به څه وی جی؟ ګورنمنټ چه وائی ایګریکلچر پیکجیز لګیا یو، مونږه
خلقو ته ورکو او Green revolution به مونږه راولو او په Wheat کښ به
مونږه Self sufficient شو، نو د دے اثرات به دا وی چه مونږ ته ښکاره پته
اولګیده چه ډی اے پی موجود نشته او هغه بلند و بالا او اوچتے اوچتے
دعوے، هغه خو دروغ شوے ځکه چه Per acre yield چه دے کم از کم
Forty to fifty percent فی ایکړ به لاندے غورځیږی- نو چه هغه لاندے
اوغورځیدو، Shortage دے نو دلته خمونږ صوبه کښ یا نور پاکستان کښ،
زه خو د خپلے پختونخوا صوبے خبره کومه چه Black marketing به
شروع کیږی- دا خو په 800 باندے دے جی، په 800 باندے خو Already دلته
کښ شته او هغه چه کوم Per bag منسټری کړے دے، Seven rupees per
bag کړے دے او چه کوم هغه زیاتیږی نو هغه به مونږه ته په ایک هزار
روپو باندے به یا باره سو روپو Per bag وو- مونږ ته اوس ضرورت نشته

دے جی خکه چه غنم خو خلقو اوکرل، نو د دے اثرات څه دی جی؟ د دے اثرات لکه خدائے نخواسته، خدائے د هغه ورځ را نه ولی لکه 1997 کښې چه کوم قحط راغلے وو خمونږ ملک کښې، هغه شان دا قحط به دلته کښې راځی او ذمه وار به څوک وی جی؟ ذمه وار به د دوی موجوده حکومت وی خکه چه Why they are delaying? یو طرف ته خو تاسو وایئ چه مونږ Green revolution را ولو، پنجاب کښې تاسو پانچ هزار ټریکټرے تقسیم کړے او مونږ له؟ مونږه خو وایو چه خمونږ وزیر اعلیٰ صاحب له خدائے پاک همت ورکړی چه یو شل ټریکټرے خو دے اټک نه راپورے غاړه را اوباسی، مونږ به ورله شین رنګ ورکړو، ټریکټرو ته به مزیدار هارونه واچوو خو چه هغه را خو شی کنه جی۔ نو جناب سپیکرصاحب، یو خو به دا اثر وی د غنمو Shortage، Black marketing، دریم نمبر دا چه فرټیلائزر به ملاویږی نه۔ بل دا دے جناب سپیکرصاحب، د 1990 نه مخکښے، کله چه موجوده وزیراعظم صاحب هغه وخت کښې هم وزیر اعظم وو، نو این ایف سی یو کارپوریشن وو جناب سپیکر صاحب، نیشنل فرټیلائیزر کارپوریشن، د هغے دا کار وو چه هغه From factory to market چه کوم فرټیلائزر به راتلل، Transportation یا خرچه چه ده، هغه این ایف سی به برداشت کوله یعنی د فیکټرئ مالک به برداشت کوله۔ دویم نمبر دا چه این ایف سی به Equal distribution په ټولو صوبو کښې کوو۔ دریم نمبر دا چه هغوی به چیک ساتلو چه دا فرټیلائیزر زیات نه شی۔ هغه این ایف سی خو لاړه جی۔ هغه خو ختمه شوه پرائیوټ سیکټر کښې۔ هغه وخت کښې هم جناب سپیکر صاحب، ما دا ونیلی وو چه ګورئ دا چه کله You are going towords

privatization، خو دے کښې لږ وخت واخلئ، د خدائے اومنئ ولے جناب سپیکر صاحب، چه اوس تاسو اوګورئ هغه وخت 1990 کښې ما ونیلی وو چه د فرټیلائیزر د بورئ قیمت سل روپے وو، اوس یے آتھ سو روپے قیمت دے۔ بل دا دے چه خمونږ صوبه پختونخوا لګیا ده Hit کیږی ولے چه Equal یا مونږ ته Distribution صحیح نه کیږی۔ دا خو یو عام د اکنامک فارموله ده چه چرته ډیمانډ وی، هلته به سپلائی وی۔ نو سنده ته خی او پنجاب ته به خی، جناب سپیکر صاحب، Suppose you are mill owner of fertilizer company نو تاسو نه یوه صوبه ایک هزار ټن بورئ غواړی، بل صوبه در نه باره سو ټن غواړی او زه در نه ایک هزار یا پانچ سو بورئ غواړم، ته به وائے مړه ایوب جانه ته کینه، زه هلته کښې خو سپلائی اوکړمه، زما Main هغه هلته دے نو ستا نمبر روستو راځی۔ نو د این ایف سی ختمیدو په وجه او د موجوده حکومت پالیسیانو په وجه جناب سپیکرصاحب، دلته کښې Shortage راغلے او Shortage اوس را روان دے۔ نو جناب سپیکر صاحب، اوس اثرات چه کوم به دلته کښې پروخی، زما دا Request دے چه یو خو دا خمونږ چیف منسټر صاحب دلته کښې ناست دے، پیر صابر شاه صاحب دلته ناست دے، پیر صابر شاه صاحب زما خو پیر صاحب دے، زه دوی ته دا Request کومه ، He is Adviser to the Prime Minister and this is his duty چه خمونږ صوبه کښې یو Shortage دے ولے چه خمونږ د صوبے 75 % نه 80 % خلقو دار و مدار په زراعت دے، خدشات ما ته دا پیښیږی چه هم هغه 1997 په شان چرته خدائے پاک د قحط را نه ولی، د شیطان غوږونه د کاڼه وی - خو Your moral duty is to inform the

Prime Minister that what are you doing? ته خو ، دا خمونږ صوبه کښې

Shortage دے، خمونږ صوبه کښې فرټیلائیزز نه ملاویږی- یو خو جناب

سپیکر صاحب، زه تاسو په خدمت کښې دا وایمه چه دا قیمتونه Revise شی،

بل جناب سپیکر صاحب، ستاسو په خدمت کښې زه گزارش کومه او هاؤس ته

دا گزارش کومه چه یو قرارداد مونږه فیډرل گورنمنټ ته واستوو چه مونږ

هغه زمینداران نه یو ، خمونږ Holding ډیر ورکوټےدے، زیات نه زیات

ستاسو زمکه به څومره وی؟ سل جریبه به وی، زما به پنځوس جریبه وی،

افتخار مهمند صاحب دے، زیات خمونږه زمکے نشته، Comparitivelly سندھ

او پنجاب نه مونږ غریبانو خلق یو- خمونږ زمینداران زیلے شوی دی-

مونږه ته هغه ریټ مه راکوئ چه کوم تاسو لونے لونے___ مونږ ته یو ریټ کم

کړئ، بل دا خبره یقینی کړئ چه خمونږ صوبه کښې دا د فرټیلائیزر

Shortage چه دے، دا د پوره شی .Thank you very much, Sir

Mr. Speaker: The Honourable Minister, please.

<u>جناب محمد افتخارخان مهمند</u>: جناب سپیکر صاحب! زه یو گزارش کوم که ستاسو

اجازت وی جی- دا محترم ایوب جان صاحب چه کومه مسئله اوچته کړے

ده په دے معزز ایوان کښې د کال اټینشن نوټس د لاندے، په حقیقت کښې جی دا

ډیر اهم مسئله ده او د دے هم زه خبر یم چه پرے Open debate تاسو

Allow کوئ نه، خو خما به تاسو ته یو ډیر مودبانه گزارش وی جی چه که دا

تاسو Convert کړئ په ایډجرنمنټ موشن کښې څکه چه کومه خبره محترم

ایوب جان صاحب اوکړه، په دے کښې هیڅ شک نشته چه دے صوبه کښې

مونږه 2.5 ملین ټن صرف په Wheat کښې Shortage محسوس کوو، Basic

کښې ، Edible oils یا نور چه کوم د خوراک اشیاء دی ، جناب food
سپیکرصاحب، دا دے نه علاوه دی۔ خو ځما صرف ګزارش دا دے جناب
سپیکرصاحب، چه خونړه چه کوم جائز هغه خپله کوټه ده په Indigenous
fertilizer کښې، هغه فرټیلائیزر کښې چه کوم په پاکستان کښې جوړیږی او بیا
په هغه فرټیلائیزر کښې چه کوم د بهر نه راځی، جناب سپیکر صاحب، We
are denied both and at the time of sowing wheat یعنی ټول د نومبر
میاشت ختمه شوه او اوسه پورے چه دا Phosphatic fertilizer ملاو نه شو
بلکه اوس دوی دا وائی چه خونړه بهر نه کوم جهازونه راغلل او په کراچۍ
کښې اوس هغوی هغه Un loading کوی نو Frist priority ، جناب سپیکر
صاحب، لکه څنګه چه خونړه هغه محترم رور اووانیل، هغه فرټیلائیزر
Will be given to Sindh and Punjab and you will be surprised to
know that until their requirements are met, our Province is not
going to get any thing. As a matter of fact دا پوزیشن چه کوم دے ،
مونړه د پریس په ذریعه باندے، په هره طریقه باندے پنجاب ګورنمنټ ته
Protest کړے وو چه You can not impose a ban on the transportation
of fertilizer to the Froniter, not only that, Janab Speaker, but the
seed that was acutally د اے ډی اے والا Seed چه کوم وو جناب
سپیکرصاحب، دلته کښې د هزارے Need د پاره دغه کړے وو نو هغه ئے په
جاری کس کښې اودرولی وو ، خپل خونړه Seeds نو During the wheat
sowing season, Janab Speaker Sahib, can you imagin they had
imposed a ban on transportation of wheat seeds, our own seeds? نو

This matter, Janab Sapeaker, has to be taken up. It has to taken up

We can not remain ځنګه چه ځما دے محترم رور اوواٸيل because

ضرورت Wheat د بنيادی ته مونږ. ټن ملين 2.5 -food deficit for ever.

دے او دے طرف ته مونږ. سره دا سلوک کيږی۔ دغه شان جناب

سپيکرصاحب، په نيشنل فرټيلاٸزر کارپوريشن کښ چه ځمونږه % 9

هغوی ځپله کوټه منلے ده But till todate they never give us that

ځپله هغه صرف particular quota, they have never given us 3 or 4 %.

انا کوی۔ په هغه % 9 باندے هم زمونږه سخت احتجاج دے۔ Who has fixed

that 9 % quota? Has this province been represented in that

نو زه به ځپل محترم وزير زراعت صاحب ته او ځپل حکومت decision?

ته دا ګزارش کوم چه If you want to achieve self autarky in food, these

ځنګه چه جناب سپيکر صاحب، decisions have to be made, therwise

زما محترم رور اووٸيل We will remain deficit in food, and we can

ځبره باندے Short نو په دے دومره not remain deficit in food for ever.

ځما ګزارش دا دے جی چه که تاسومونږ ته دا Convert کړه په ايډجرنمنټ

موشن کښ نو Then we can be given a chance to speak on this at

length.

جناب سپيکر، افتخار خان پليز، ډير ښه تجويز دے، ځما خيال دے ټول

زميندارانِ دی دلته، او د ايوب جان خان چه کومه د قرارداد والا هغه ځبره

وه نوهغه د پرے څه وخت کښ د دوی سره ځبره اوکړی او Any time you

دا لس، دی Already نن ځو چه دا کوم can ask for suspension of rules.

اته منته په دے باندے لگی، نودا به اوکړو او هغه چه وی نو د هغے به څه یو

Request لاړ شی، د پراونشل گورنمنټ به په هم لاس مضبوط شی او

حکومت ته به یوسوال اوشی چه زمونږه Percentage دومره دے او دومره

نه دے، .You can assist the Government نو هغه طریقه کار به ښه وی،

څه به ترے نه جوړه شی او ایډجرنمنټ موشن، که په دے باندے بحث اوشی

خو هم دغه بحث دے اودغه به وی۔ آنریبل منسټر!

جناب محمد افتخار خان مهمند، جناب سپیکرصاحب! خما دا عرض وو چه ستاسو

رولنګ، کوم ښه خواهشات چه دی نو هغه خمونږ په سر سترګو ----

جناب سپیکر، ما رولنګ نه دے ورکړے، .This is just my suggestion

جناب محمد افتخار خان مهمند، دا Suggestion په سر سترګو مونږ ته منظور دے

خو چونکه تاسو ته دا پته ده جناب سپیکر صاحب، چه Basically دا صوبه

چه کومه ده، د دے هغه زراعت چه کوم وو، نو د دے صوبے د معیشت یو

Backbone وو، په دے وجه باندے ما دا گزارش کوؤ چه شاید زمونږه ټول

کوم زمیندار یا کاشتکار رونړه وو، نو په دے باندے به خامخا بحث کول

غواړی۔ ستاسو چه کوم گزارشات دی، ستاسوچه کوم Observations دی،

په سر سترګو مونږ ته منظور دی۔ مونږه صرف دا وایو چه نن کوم Black

marketing کیږی، نن چه کوم Shortage دے، نو .This is intentional دا

یوه Conspiracy ده To keep us food shortage and we are going to

fight against this conspiracy on every forum that we can find, and

that is why I thought perhaps Mr.Speaker, if you do allow us, all

these growers چه کوم دی، ورکوټی کاشتکاران چه کوم دی یا لوئے کاشت

کاران دی، هغے رونړو په دے کښ دا خواهشات وو او هغوی ما ته دا وئیلی وو نو د هغوی هغه خواهشات زه تاسو ته پیش کول غواړم- باقی ستاسو خوښه ده-

حاجی عبدالرحمان خان، جناب سپیکر صاحب! په دے ضمن کښ لږ -----

جناب سپیکر، دا خو بیا جی هغه Call Attention دغه جوړ شو-----

حاجی عبدالرحمان خان، مطلب دا دے چه یوه ډیر ضروری خبره ده، زمونږه د تباهئ او د زمیندارو د تباهئ خبره ده- جناب سپیکر صاحب! مونږ خو دلته راغلے وو -----

جناب سپیکر، تاسو داسے کار اوکړئ کنه، زما خبره واورئ جی، تاسو هم راغلئ یئ، خو دغه ته اوکورئ چه منسټر صاحب جواب درکړی، نمبر ایک، که تاسو غواړئ- دویمه خبره، که تاسو غواړئ نو ایډجرنمنټ موشن پرے راولئ، زه به دا Defer کړم، راولئ پرے، ایډجرنمنټ موشن پرے راولئ کنه- دا تاسو څه دغه جوړ کړے دے- اهم خبره، دومره یوه اهم مسئله ایوب جان خان راوچته کړے ده، هغه اوچته کړے-----

حاجی عبدالرحمان خان، نه، نه، ایوب جان خونږ په صلاح را اوچته کړے ده- زمونږ ټولو د صلاح خبره ده -----

جناب سپیکر، ستاسو په صلاح چه نے رااوچته کړے ده، سبا پرے ایډجرنمنټ موشن داخل کړئ- مونږ خو وایو چه بهتی Speedy حل شی-

حاجی عبدالرحمان خان، دا یوه ډیره ضروری او ډیره اهم خبره ده- په دے باندے خو مونږه ټولو له پکار ده، ته پخپله د زمیندارئ سره تعلق لرے او چه ته مونږه خبرے ته پریږدے------

جناب سپیکر، تاسو ته جی یو عرض اوکړم، عبدالرحمان خان مهربانی اوکړئ، خبرے ته کینئ دلته، سحر حاجی عدیل پاسیدو او د رولز Suspension د پاره -----

حاجی عبدالرحمان خان، اوس د حاجی عدیل سزا خو مونږ له مه راکوه -----

جناب سپیکر، یو منټ خبره خو واوره کنه - There were some reasons behind that. یو ممبر راغے، دلته ئے Suspension د پاره Request اوکړو - دے د پاره Questions' Hour لاړ - سبا به ئے مونږ واخلو کنه، په نن ورخ کښې څه کیږی؟ We will take it tomorrow. عجیبه خبره کوئ! او دا یوه خبره کوومه. چه In future به زه بل سړے خبرے ته نه پریږدیم- بس صفا خبره ده- دا څه کوئ تاسو؟ خپل خپل داخله وئ- چه ستاسو په صلاح ئے کړے ده، بیا هغه سړے تاسو په صلاح لګیا دے ------

حاجی عبدالرحمان خان، صاحبه ما داخل کړے دے- زما نمبر دِ نه دے راوستے- د ټولو نه وړاندے دے جی، او ئے ګورئ جی ----

جناب سپیکر، بس چه را نه شی، نو نمبر کښې به راخی- چه راخی خو په نمبر کښې به راخی- په نمبر کښې به راخی جی-

حاجی عبدالرحمان خان، او ئے ګورئ جی- هغه د ټولو نه وړاندے زما راغلے دے په دے باندے-

ارباب محمد ایوب جان، جناب سپیکر صاحب! زه خو ستاسو ډیر زیات مشکور یم او معافی هم غواړمه لیکن چه په کال اټینشن نوټس باندے خو یو سړے خبرے کَوی، خو مونږ ټول ستاسو مشکور یو، تاسو مشکور یو جناب، چه تاسو سبا د پاره دا خبره کوئ- تهینک یو، سر-

Mr. Speaker: Let it be tomorrow, there is no need. Tomorrow it should be converted into adjournment motion and we will see tomorrow. Mr. Khurshid Azam, MPA, to please move his resolution No. 120. Absent, Lapsed. Honourable Humayum Saifullah Khan, MPA, to please move his resolution No. 135. Absent, it lapses.

(شور)

جناب ہمایون سیف اللہ خان: سپیکر صاحب! زہ حاضر یم۔ سپیکر صاحب! دومرہ ۔۔۔۔

جناب سپیکر: سوری، سوری۔ زما سلیم خان تہ فکر لاړو۔ سوری جی۔

قراردادیں

جناب ہمایون سیف اللہ خان: سلیم خان خو مخکښې ناست دی، مونږه خو شاته یو۔ "یہ اسمبلی صوبائی حکومت سے سفارش کرتی ہے کہ وہ وفاقی حکومت سے اس امر کی سفارش کرے کہ صوبوں کے مابین گندم کی نقل و حمل پر سے پابندی ہٹائی جائے"۔

سر! دا مے Request دے چہ دا فیډرل گورنمنټ تہ Request اوکړی دے غنمو باندے دا پابندی چہ کومہ صوبو کښې دہ۔ خمونږہ د پارہ سپیکر صاحب، لوئے مشکل دا دے چہ د فرنټیئر نہ وائی چہ سمگلنګ کیږی۔ بلہ خبرہ هم دہ چہ سمگلنګ کیږی۔ سمگلنګ د پنجاب او د هندوستان بارډر باندے نہ کیږی؟ سندھ او د هندوستان بارډر باندے نہ کیږی؟ افغانستان او د ایران او د بلوچستان بارډر باندے نہ کیږی جی؟ مونږ بدنام یو، سر۔ For example دا Goods د افغانستان نہ سمگل کیږی، مونږ باندے Ban دے۔ نو دا څیزونہ دی جی۔

جناب سپیکر: گورنمنٹ ته څه اعتراض شته په دے باندے جی؟

Is it the desire of the House that Resolution No. 135 move by hnourable Humayun Saifullah Khan, MPA, may be passed? Those who are in favour of it, may say 'Yes' and those against it, may say 'No'.

(The motion was carried.)

Mr. Speaker: The 'Ayes' have it, and it is passed unanimously.

جناب خورشید اعظم خان: سپیکر صاحب! مجھے قرارداد پیش کرنے کی اجازت دی جائے۔

جناب سپیکر: آپ کا نمبر پہلے تھا اور آپ نہیں تھے۔ آپ بارہ بجے تک بھی اسمبلی میں نہیں آتے ہیں۔

جناب خورشید اعظم خان: میں نے سمجھا تھا کہ ٹی بریک کے بعد ہوگی، سر۔ ذرا Change ہو گیا تھا پروگرام۔

جناب سپیکر: چلیں جی، موو کریں جی۔

جناب خورشید اعظم خان: مہربانی سر، شکریہ سر۔ قرارداد نمبر 120۔

"یہ اسمبلی صوبائی حکومت سے سفارش کرتی ہے کہ وہ وفاقی حکومت سے اس امر کی سفارش کرے کہ حویلیاں کے دیہات (1) چن کوٹ، (2) کنگڑ میرا، (3) کھوئیاں، (4) ڈھیری رکھالہ، (5) ستوڑہ، (6) چنجاہ، (7) مساہ گوجری، (8) مساہ سیواں، (9) بانڈہ عطائی خان، (10) رجوعیہ، (11) کیالہ، (12) پنجگراں، (13) چھنگڑا اور (14) کشکہ، کو ڈیجیٹل ٹیلیفون کی سہولت فراہم کیجائے"۔

Mr. Speaker: Is it the desire of the House that Resolution No. 120 moved by honourable Khurshid Azam Khan, MPA, may be passed? Those who are in favour of it, may say 'Yes' and those against it, may say ' No'.

(The motion was carried.)

Mr. Speaker: The "Ayes" have it and the resolution is passed unanimously.

جناب خورشید اعظم خان: سپیکر صاحب! میں دو دفعہ آپ کا شکریہ ادا کرتا ہوں۔

Mr. Speaker: Honourable MPA, Mr. Muhammad Zahir Shah Khan, to please move his Resolution No. 144. Zahir Khan, MPA! (Not present, it lapses). Honourable Raza Khan, MPA, to please move his Resolution No. 147. Honourable Raza Khan, MPA, please.

جناب رضا خان: جناب سپیکر صاحب! "یہ اسمبلی صوبائی حکومت سے سفارش کرتی ہے کہ وہ وفاقی حکومت سے اس امر کی سفارش کرے کہ چونکہ حلقہ پی ایف - 19 ' مردان میں سوئی گیس کی منظوری ہو چکی ہے اور صرف طورو مایار میں سوئی گیس پہنچائی گئی لیکن باقی علاقے کو تاحال سوئی گیس فراہم نہیں کی گئی ہے اور گڑھی کپورہ میں پائپ بچھانے کا کام ادھورا پڑا ہے' لہٰذا اس کام کو جلد از جلد مکمل کیا جائے"۔

Mr. Speaker: Is it the desire of the House that Resolution No. 147 moved by honourable Raza Khan, MPA, may be passed? Those who are in favour of it, may say 'Yes' and those against it, may say 'No'.

(The motion was carried.)

Mr. Speaker: The 'Ayes' have it and the Resolution is passed unanimously.

جناب رضا خان: شکریہ جی۔

Mr. Speaker: Honourable Iftikhar Ahmad Sahib (Matta), MPA, to please move his Resolution No. 154.

جناب افتخار احمد خان: شکریہ، سپیکر صاحب۔ "یہ اسمبلی صوبائی حکومت سے سفارش کرتی ہے کہ وہ وفاقی حکومت سے اس امر کی سفارش کرے کہ علاقہ شبقدر دوآبہ مہمند کے گرڈ سٹیشن کو اَپ گریڈ (Up grade) کیا جائے"۔

Mr. Speaker: Is it the desire of the House that Resolution No. 154, moved by honourable Iftikhar Ahmad Khan (Matta), MPA, may be passed. Those who are in favour of it, may say ' Yes', and those against it, may say 'No'.

(The motion was carried.)

Mr. Speaker: The 'Ayes' have it, and the resolution is passed unanimously. Honourable Muhammad Shuaib Khan, MPA, to please move his Resolution No. 155. Honourable Muhammad Shoaib Khan, please.

جناب محمد شعیب خان: شکریہ، سپیکر صاحب۔ "یہ اسمبلی صوبائی حکومت سے سفارش کرتی ہے کہ وہ وفاقی حکومت سے اس امر کی سفارش کرے کہ موجودہ حکومت نے ملاکنڈ کے عوام سے سوئی گیس کی فراہمی کا وعدہ کیا تھا، جس کیلئے پائپ فراہم کئے گئے ہیں؟

ابھی تک زمین پر پڑے خراب ہو رہے ہیں۔ لہٰذا ملاکنڈ کو فی الفور سوئی گیس فراہم کی جائے"۔

Mr. Speaker: Is it the desire of the House that Resolution No. 155 moved by honourable Muhammad Shuaib Khan, MPA, may be passed?

(The motion was carried.)

Mr. Speaker: The 'Ayes' have it and the resolution is passed unanimously.

جناب محمد شعیب خان، شکریہ، جناب سپیکر۔ ڈیرہ مہربانی، سر۔

جناب محمد ظاہر شاہ خان، سر! خما Request دے۔

جناب سپیکر، شاباس، جی زر زر کوہ۔

جناب محمد ظاہر شاہ خان، شکریہ، جناب سپیکر صاحب۔ قرارداد نمبر 144۔

"یہ اسمبلی صوبائی حکومت سے سفارش کرتی ہے کہ وہ وفاقی حکومت سے اس امر کی سفارش کرے کہ سابقہ حکومت نے 30 مارچ 1995ء کے ضمنی الیکشن میں بجلی کے ہزاروں پول جو عوام میں تقسیم کئے تھے، وہ تاریں نہ ہونے کی وجہ سے بے کار پڑے ہوئے ہیں جن پر حکومت کے لاکھوں روپے خرچ ہوئے تھے۔ لہٰذا ان پر تاریں لگائی جائیں تاکہ صوبے کے عوام اس سہولت سے مستفید ہوسکیں"۔

Mr. Speaker: Is it the desire of the House that the Resolution No. 144, moved by honourable Muhammad Zahir Shah Khan, MPA, may be passed? Those who are in favour of it, may say 'Yes' and those against it, may say 'No'.

Mr. Speaker: I am going to put it again to you. For God sack, let me know. Is it the desire of the House that Resolution No. 144, moved by honourable Muhammad Zahir Shah Khan, MPA, may be passed?

(Mixed reaction/ laughter)

جناب یوسف ایوب خان (وزیر بلدیات)، سپیکر صاحب! گورنمنٹ سائڈ سے ہمیں کوئی اعتراض نہیں ہے" We support this resolution.

جناب سپیکر، اب میں کیا لکھوں' Unanimous لکھوں؟ گپ مو جوړ کړے دے۔

وزیر بلدیات، سپیکر صاحب! دیکھیں جی' یہ آپ نے Questions' Hour بھی Suspend کرایا اور ادھر مذاق ہو رہا ہے۔

جناب سپیکر، دا مو حجره جوړه کړے ده۔ بالکل د حجرے هسے په توکل باندے 'No' او په توکل باندے 'Yes' -----

جناب فتح محمد خان (وزیر جنگلات)، د قراردادونو متعلق خمونږه دا شکایت دے چه د اسمبلئ متفقه قرارداد وو او په دے باندے حکومت ولے کاروائی اونکړه؟ اکثر خمونږه دا گله یا شکوه وی یا مونږه وایو متفقه قرارداد __ نو خما به دا درخواست وی چه مونږه د قراردادونو خو څه په یو طریقه __ ما سوائے د همایون خان نه چه هغه د دے ټولے صوبے سره تعلق لری' یو قرارداد ضروری وو، د هغے سره چه مونږه دا نور لس دولس قراردادونه پټل کړو او مونږه نے اولیګو، نو د دے به څه اهمیت وی؟

جناب سپیکر، یره جی' هغه خو داسے شے دے چه د بجلئ او د سوئی گیس مسئلے دی د ټولو نو د دوی' د اسمبلئ Recommendation دے که هغوی

پرے عمل کوی نو هم ئے خوښه خپله اوکه نه کوی نو خپله ئے خوښه ده۔ خو دا چه هاؤس کښې لږ مهربانی اوکړئ، داسے هغه د گپ خبره ترے مه جوړوئ یا خو داسے کار اوکړئ چه څوک 'Noes' وائی، چه په مخالفت کښې څوک دی، هغه دِ پاسی چه زه پکښې کاونټنگ اوکړم۔

جناب محمد ظاهر شاه خان: سر! خما یو معصوم قرارداد دے، زه اپیل کوم چه خما دا قرارداد د Unanimous شی۔

جناب علی افضل جدون (وزیر قانون): جناب سپیکر! اس قرارداد کو پاس کرلیں، ویسے بھی کسی اور کو اعتراض نہیں ہے اور واقعی اگر کسی کو اعتراض ہے تو Then you have the option, Sir, کہ آپ --------

جناب محمد طارق خان سواتی: نہیں سر، اس میں آواز 'No' بھی شامل ہے، تو آپ ذرا Counting کرالیں۔ (قہقہے)

Mr. Speaker: I am putting it again to you people, please. Is it the desire of the House that Resolution No. 144, moved by Honourable Muhmmad Zahir Shah Khan, MPA, may be passed?

(The motion was carried.)

Mr. Speaker: The 'Ayes' have it, and the resolution is passed unanimously.

جناب محمد ظاهر شاه خان: میں سب کا شکریہ ادا کرتا ہوں۔

جناب محمد ہاشم خان (چارسده): پوائنټ آف آرډر۔ جناب سپیکر صاحب! ما ستاسو په علم کښې یوه خبره راوستل غوښتل۔ د نن نه یو څو میاشتے وړاندے خونړه په دے هاؤس کښې څه آنریبل ایم پی ایز وو چه هغوی یو

ریزولیوشن پاس کړے وو او مونږه متفقه طور په هغے باندے 'Yes' کړے وو او هغه مونږه پاس کړے وو چه یره څه ایم پی ایز صاحبانو گولډن شیک هینډ غوښتے وو او هغه گولډن شیک هینډ مونږه پاس کړو۔ زه هغه ایم پی ایز صاحبانو ته خواست کوم چه گولډن شیک هینډ خو مونږه پاس کړو، مونږه درله درکړو، نو مهربانی اوکړئ اوس استعفٰی ورکړئ چه کور کینئ او نور نوی خلق پکښ راشی۔

جناب محمد شعیب خان، دا کوم چه پاس شوی دی، د هغے کومه نتیجه راوته۔

جناب محمد ہاشم خان، سپیکر صاحب! رولنګ مو رانه کړو په دے باندے۔

Mr. Speaker: The sitting is adjourned till tomorow morning and we will re-assemble at 10.00 a.m, insha Allah.

(اسمبلی کا اجلاس بروز جمعہ 4 دسمبر 1998 صبح دس بجے تک کیلئے ملتوی ہوگیا۔)